This PDF you are browsing now is a digitized copy of rare books and manuscripts from the Jnanayogi Dr. Shrikant Jichkar Knowledge Resource Center Library located in Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University Ramtek, Maharashtra.

KKSU University (1997- Present) in Ramtek, Maharashtra is an institution dedicated to the advanced learning of Sanskrit.
The University Collection is offered freely to the Community of Scholars with the intent to promote Sanskrit Learning.

Website
https://kksu.co.in/

Digitization was executed by NMM

https://www.namami.gov.in/

Sincerely,

Prof. Shrinivasa Varkhedi
Hon'ble Vice-Chancellor

Dr. Deepak Kapade
Librarian

Digital Uploaded by eGangotri Digital Preservation Trust, New Delhi
https://egangotri.wordpress.com/

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

श्रीगणेशाय नमः॥ हिमकरतिलकितभालंतमहंमालेयशैलजाबालं॥ वेदयत्पदयुगलंस्मरतांधुनोत्यकंचपलं॥१॥ वेदश्रीनिधिकोशदारितदोशंशुकोत्पलदृष्टं॥ पुंजापुंजितभूषंनिर्जीवेशंमलंकलये॥२॥ गिरिजानुद्धृतंचरणंप्रतिभाकरणंसमरसमं
दोमंदारःसपदिसहकारस्तदलंतरत्यांसश्रीलोनगतिभवतांपाद
पचर्यं॥यत्नोयस्यस्खलितसतिचदिनंकरतलेसकंपालेपाकस्खलितकलिमध्येःपरिचि॥१॥
न्सदोपाचेले॥सांकलिकार्थकाव्येरचयाश्चेतिनयंमहास्वः॥३॥अमंदानि॥समंदारः
भवतांपादपचर्यंआरतिभंगीकरोऽयंसपदेत्कालंनगतिपथ्यांतरतुदूरिकरोति
त्यर्थः॥किंविधःमंदारःअमंदः अपगतोमकारोदकारोयस्मात्पुनःकिंविधःसहका

Acc.No. M877.
शीर्षक - श्रीराधाविनोदकाव्यम् सटीकम्, अपूर्ण
पृष्ठ - ७. (कु ७, ए १० पृष्ठ गहाळ)
7

Checked 2012

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

अतन्निलि॥अलनुमदनःतस्यद्विदशियःतस्यागजःसूनुःकुमारःतस्याश्वःवाहनमयूरः
तस्यमित्रःघनःसरायध्वजोयस्यसमेघध्वजनःतस्यानिधानात्नभस्वंतःतस्यपुत्रःअर्जुनः
तप्रियस्तत्श्रीकृष्णःकरीपदंतुभ्यंशलमस्तुःइंद्रःतस्यशरुचित्रःशतकोटिःशरुःशंवोर
अतनुद्विषद्गजाध्यमित्रध्वजपुत्रप्रियस्तनोतुतुभ्यं॥शलमसुशरु
प्रतापभीताधिपनागताश्रयजाप्रनाप्रसादं॥२॥ त्यमरःधनेःतस्तापेनभीताः
तेषांअधिपःहिमाचलःतज्जातःमैनाकःतस्याश्रमःसमुद्रःतस्माज्जातालक्ष्मीःतस्य
जासंलतिःतत्प्रसादेतनोत्विति॰ प्रनारूपःयःप्रसादस्तमिति॥२॥हरचित्तरुचीति॥
सनायकःमेदुरितंद्राकुरीघ्रंहरतुहन्हरणेदूरिकरोत्वित्यर्थः॥किंविधःनायकःविप्रयुक्तः॥

रः इकारे नसह वर्तमानः सन् तथा ॥ इर इति ज्ञातं ॥ तथा च इर इति कर्तृपदं ॥ किंविधं पादपचयं भस्मदलं भस्मं दलति इति भस्मदलं तदस्य दकारस्य स्थाने तं स्वरूपं यस्मिन् लिति तथा ॥ पाप चयमित्यवशिष्टं ॥ तत्पदकर्मभूतं इरः भवतां पापचयं इर इति अन्वयः ॥ सिद्धः किंविधः श्रीलः श्रीमान् शोभायुक्त इत्यर्थः ॥ यस्य इरस्य ध्वजः दीनं विलसति किंविधं दीनं व्यक्तं भालितोमयोर्व्यार्यमाणं सत् नंदीजातं वृषभध्वजस्यर्थः ॥ चापरं यस्य करतले पात्रं विलसति किंविधं पात्रं सकंकारेण सह वर्तते इति तत्था कपालमित्यर्थः ॥ यस्य पाकः लिलकालि लिलकवदाचरति किंविधः पाकः वमध्यः वकारः मध्ये यस्येति सतथा पावक इति यावत् ॥ पावकः अग्निः तिलकवज्ज्ञातस्त्यर्थः ॥ पुनः किंविधः इरः परचिलः परांचिता

2

Accession No. - 3183

Title :- सांकेतिकार्थकाव्य - सटीक

Date :- ?

अपूर्ण.

अपूर्ण - अंशी स्थगित

जीर्ण - अंगुर

Subject :- काव्य.

Author :- महादेव

पत्रे :- 7

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

पीतिवर्णेन प्रयुक्तः विनायकरतिसिद्धं "सः कः यः मध्यमर्द्धन्यः शकाररतिवर्णो यस्यालि मूषक मिलिनामकल्पयति दधातिकिंविधं यानंमध्येहरचिलरुचिं हकारेणरचिता रुचिः शोभाय स्मिन्निलि० वाहनमित्यर्थः॥तस्मात्यवाहनं मूषकं कल्पयतिरतिसिद्धं॥पुनः सकः यः सेंधुरं

हरचिलरुचिमध्येयानमानंदमूलंकल्पयतिसरसंयोमध्यमर्द्धन्यमूकं॥

आः वहतिशुभदंलक्ष्मीयनंसेंधुरंद्रोक्षसदलुडुरितंमेनायकोविप्रयुक्तः॥३॥

सिंधुरस्येदंतत्तथायनंवहति० किंविधंयनंभंतः मध्येशुभदंशुभः सुंदरः दकारोयस्मिन्निलि यदनमित्यर्थः॥किंविधंवाहनंभानंदमूलंसंतोषकारणंकिंविधंयदनंसरसंभरुदंतं॥मालिनीस्तं॥३॥ध्रु मोदरलि॥सः कुंचुकंठः शंखस्तुल्यगलः॥शोक्तस्यात्कंचुरत्रि

पामित्यमरः॥मोदः कर्तृपदमिदं० भवतेभावुकंकुशलं० भावुकं भविकं भव्यंकुशलं इत्यमरः॥ दिशतुदिशात्यस्मैनददातित्यर्थः॥किंविधः मोदः आद्यंलदारं० आदौप्रथमंअंतेभवसाने दारीदाचरश्चतथाचदामोदरतिकर्तृपदमातेंसः कः पूर्वकांपूर्वकारोयस्याःसेतिसांत

मोदस्त्वाद्यंलदारःकल्पयतिविकसंपूर्वकाव्यस्तधारांचंचुःपायादस्थादिधुमधु
करतोदंपतीशंपहस्तं॥योन्यायापात्स्वमात्मंतुविहितविभवंमध्यतश्चावधीनां
पूरीलोकालभावोत्सदिशतुभवतेभावुकंकचुकंठः॥४॥ध्रु कांकविकलामित्यर्थः॥क

ल्पयतिपुनः किंविधः व्यस्तधारांचंचुः व्यस्तावि परीतायाधारारोधतियावत्यांचंचुः चि
तेः पुनः सकः पः दंपतीशंविधुंमधुकरतः विगतः धुरतिवर्णोयस्मात्मकरतस्मात्यर्थः॥पायात्अ
न्यायशीघ्रंभवात्॥अरक्षत्यादित्यर्थः॥किंविधंदंपतीशंपहस्तंपकारेणहस्तेरहितमित्यर्थः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

दंतीशमिलिनातं। किंविधात्पायात् अपूर्वतिअः पूर्वोयस्येतितथाअनपायादित्यर्थः॥ तथा
पःदंतीशंगजेंद्रमकरतःअपायात्नाशात्अरक्षायेनपादिलिवाक्येनातं॥ यश्चस्यमातंअ
वधीत्किंविधंमातंमध्यतःचुचिलीतंविनयंचुरलिवर्णेनविलितःकृतःशोभाविशेषोयस्येति
तथा केलीषुक्रीडासुहिवर्णमानीशेवालजावाकलहंसमुच्चैः॥अनसंसमाबोनय
तीवभूयासानवेशंभवतांविधत्तां॥५॥ तथामालुकमित्यर्थः॥ यश्चबालु
भावात्शीशुत्वात्यस्यातःनांअवधीत्॥ किंविधोनांपूतोकांपूतशब्देनयुक्तांपूतनामित्यर्थः॥
शिखरिणीवृत्तं॥४॥ ध्रु॥ केलीषुलि॥ सहिवर्णमानीशेवालजाःकर्तृपदंहिवर्णेनसहवर्त
मानःमानिहिमानीलितछेवालःतस्मात्मानात्तथाअवाःनविद्यतेयास्तिवर्णोयस्यांहि
मानीशेवालजेतिजातंपार्वतीत्यर्थः॥ सामेभवतांविधत्तांसाकायामवेमहादेवेकेलीषुक्रिग

सुकलहंसंलब्ध्वाप्राप्यनवतीवभूवःकिंविधंकलहंसंभसेनविद्यतेसमित्यक्षरंयस्मिन्नि
तिकलहमितिजातंःकिंविधानवतीआदौप्रथमंसमासादिवर्णेनसहवर्तमानात्तथाचमा
नवतीतिजातंःतथाचैवंवाक्यार्थः॥ नवेकेलीषुकलहंलब्धामानवतीभूवः। साहिमानीशेवा
स्यंदनोघ्रिकरयानसनाभिद्व्यंहतिदनुजारिनंदनः॥ तोत्तुंकुशलं
कर्मपरायःस्यप्रसुरथसपत्नसमास्यः॥६॥७५ तनाभवतांशंविधत्तांमिति॥५॥
स्यंदनेति॥ स्यद्व्यःअंधकारःतस्यस्यंदनोरथःतस्योघ्रिःचक्रंतत्करयस्येतिचक्रपाणिः
तस्ययानंवाहनंगरुडःतस्यसनाभिःभ्राताअरुणःतस्यद्व्यःअंधकारःतस्यहंतिर्नाशय
स्यतिसचासौदनुजश्चेतिअंधकासुरस्तथेः॥ तस्यभादिःशिरःतस्यनंदनःगणेशःतमे
कुरीलपरःअस्तु॥ यःस्यस्यप्रसूमातातस्यारथवाहनंसिंहःतस्यसपत्नंःकरीतेनसमेआ

वैरी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

स्यं मुखं यस्येति गजानन इत्यर्थः ॥६॥५५ पताकेति ॥ सराष्ट्रस्त्विरः राष्ट्रं चक्रं चक्रं सैन्ये
ऽत्र तत्संस्त्यारेऽश्वराष्ट्रयोरिति यादवः ॥ चक्रुचिरः सुंदरः ॥ चक्रपाणिरित्यर्थः ॥ ममकुलं
अत्यंभत्यर्थं भ्यात् ॥ अनरक्षणेरक्षेन्वित्यर्थः ॥ सः कः पत्कंठे पताकां वैजयंतीं मलानप

पताकायत्कंठेजयतिदशनेभ्यश्चतुरगःक्षपाभंयच्चक्षुः परिकलितरोगाग्रजनिः ॥
रहंयेनप्रापेक्षरयुवतिसूनाश्रमदनाद्यशः श्लोमःसोद्यामममकुलमलंराष्ट्रसचिरः ॥७॥

लिंचयूरंयस्यदशनेभ्यःदशभाःद्विनाः पक्षिणइतियावत्तेचतुरभ्यःनद्यः गरुडः सतुरगः वाहने
यन्नेंनं यद्भुंनिशाभंनिशाहरिद्रातस्या भेदो भा यस्येति तथा ॰निशाहरिद्रारजनीति
त्रिकांडशेषः परिकालिता ॰अंगीकृता रोगो नामगदः तस्मात् ॰अग्रजनिः प्रथमजन्मयेनेति
नगादाग्रेगदाग्रजमिति प्रयोगदर्शनात् ॥ पुनः येनरयुवतिःयुवतिभाभा ॰नलक्षी तस्यास्

नात्पुष्पात्रहंधामतेजइत्यर्थः ॥ प्रापे ॰चरत्परंयेनमदनात्मानुगतयशलोमःकीर्तिसमूहः
प्रापे ॰क्षपाभंयच्चक्षुरिति पाठेक्षपानिशातभाभाहरिद्रा ॰चक्षुर्नेत्रंतद्भावोनेत्रंयस्यसर्वंलक्षिते
तलक्षणासेया ॰पताकावेनपंतीत्यादित्यमरः ॥ तंतविप्रोज्ञातिग्रहंदेहस्थिट् प्रभाधामानी

सार्वभौमदत्तदिग्यालिमित्रस्तोत्रस्तनयवैरिगुरुर्वः ॥ भसुतप्रसरमत्रक
रोजुत्रध्नसूनुरिपुकेतुस्तार्चः ॥८॥ ५५ ॥ त्वपि ॰अतसीस्याद्दुमाक्षुमेतिचोभ्म
तः किलवोधस्तौधस्वरःकनकाढ्यःमालुलोमदनश्चेलिच ॥ निशाहाकांचनीपीताहरिद्रेति
सर्वनमरः ॥७॥ सार्वभौमदलि ॥ सार्वभौमनामदिग्गजः तेनत्रातादिकुहीचीतस्याःपतिः
यः कुबेरः तस्यमित्रंशिवः तस्यस्तोत्रस्तस्तुतिकर्तारावणः तस्यतनयःमेघनादः तस्यवैरीलक्ष्मणः

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

तस्यगुरुर्विष्णुरातारामः सचः भसुतः प्रससरं मगलाधिक्यमत्रत्ये के करेलु- किंविशिष्टः अध
स्यश्रीसूर्यस्यसूनुः कर्णः तस्यरिपुः भर्जुनः तत्केतुः इनुमान् तेनस्तानूभयीपूनाथस्यतिसः
पुष्पदंतः सार्वभौमः सुन्नलिकश्चदिग्गजइत्यमरः॥ भास्करोहस्करश्चधन्नभाकरविभाकर इत्यमरः॥

धनंजयांकासनाद्तोषवत्सपत्नीतद्रिपुगोनसंततेः॥ उत्तमनाथांगदश
उकेतनप्रियात्वयासादितसादनेसुसा॥९॥ ध्वकेतुग्रहीतालाचिन्हेतित्रिकांगेषः॥८॥
धनंजयइति॥ धनंजयः अग्निः तस्यअंकः चिन्हं धूमः तस्यआत्मनः मेघः धूमयोनयइत्यमि
धानात् तस्यनादः तस्मात्तोषवान्मयूरः तस्यसपत्नीरुनागवल्लीतद्रिपुः हिमंतस्य
गोत्रः पर्वतः अद्रिगोत्रगिरित्यभिधानात् तत्संततेः उत्तमंचउत्तमचउत्तमंचेत्यभिधा

नांपार्वतीतस्याः नाथः शिवः तस्यअंगदंबाहुभूषणसर्पः तस्यशत्रुः गरुडः सकेतनेयस्ये
त्यविच्छुः तस्यप्रियालक्ष्मीः सात्वयाअसादितंयत्सादनंगृहंसादनेसादनमिहिरूपकोशात्त
वमस्तित्यर्थः॥९॥ ५५॥ निमिकुलमिति॥ निमिकुलेनकपेरः तस्यकमलालक्ष्मीः तस्याःअ

निमिकुलंकमलावलंसपुत्रीपरिरटसूनुशरानलप्रतप्ता॥ द्विषरमुरचत
नूजेयाहिनीसासमुपयथौपरितःस्वशोषदोषं॥१०॥ ५५ ५५
वलंसः भूषनंनकः तमुभीजानकी तस्याः परिरटः प्रभोपरिरटइतिरामः तत्सूनुः लक्ष्मणःसूनुः
पुत्रेनुजेरधित्यभिधानात् तस्यशरानलः बाणाग्निः तेनतप्तासाः द्विषराः द्विगुणबाणाः द्वि
गुणितपंचमुखानि यस्येतिसलथादशमुखाः रावणः तस्यसूनूः पुत्रः इंद्रजित् तद्वाहिनी

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

सेना॰ध्वजनी वाहिनी सेनेत्यमरः॥ सकर्दमं परितः स्वस्य शोषमेव दोषं विनाशं रत्यर्थः॥ समुप
पयो॰ प्राप्त्यर्थः॥१०॥ यदिति॥ सपुष्पवरः पुष्पशब्देन सुमनसः तच्छब्देन देवाः सुपर्वाणः सुमनस
इत्यमरः तद्वरः श्रेष्ठः मल्लिमसरसि सरःशब्देन मानसं तच्छब्देन मानसं नाम नेत्यर्थः अरं अत्यर्थं अलं॰

यावत्त्वेदान करोद्धि रोधे भृषां नत्वेस्ये घनसार लेपं॥ धर्मं कलंकेन्दुरसा
स्वत्संसरस्यं पुष्पवरः समेसु॥११॥ ५ ५ ५॥ सकः यः विरोधविघ्नः तल्लालाशरी
रं तस्त्रं वस्त्रं नामनेत्र॰ वेदनामश्रुतिः श्रुतिशब्देन कर्णः येषामिति चक्षुः श्रवसः तान्स्
पीत्यर्थः॥ भृषां करोत् पुनर्यः नत्रशब्देन कंकशब्देन शिरः तत्र घनसारः कर्पूरः तत्संज्ञया
घनसारश्चंद्रसैतत्पर्यायाभिधानात् चंद्रः सोमः लक्षणाः कलानेभ करोत् मकलंकेत्र भोजा अंके

केतनधर्मविघ्नं करोत्। वृषोधर्मः मकीर्तितरतिवचनात् विदलाविगतं दलं पुर्णंयस्या
रतिर्युत्पत्या अवर्णेतिभक्तेपः ततश्च अवर्णापार्वती तत्सखत्वं॰ सखा रतितत्सखः तस्य
भावस्तत्वं अवरोहितिवचनात्॥११॥ ५ वेदवादाविति॥ वेदवेदावमानकर्ता योगीसोपी

वेद्यवेदावमानीयो योगी भवति निश्चितं॥ विप्रयुक्तः प्रियासोप्राक् धनी
चानियुतस्तथा॥१२॥ ५ ५ ५॥ विप्रयुक्तः ब्रह्मणयुक्तः भवतीतिशिरो धः त
स्थाभासः यायोगवानपि प्राक्प्रथमं विरतिवर्णेनप्रयुक्तः वियोगी भवति श्रीपात्स्मा
वियुक्तो भवतीधनी चानियुक्तः नीतिवर्णेनयुक्तः निधनी भवति॥१२॥ ५॥ ५॥५॥ ५॥ ५॥
पार्वतीरति॥ पार्वतीतनयः गणेशः तस्य केतुः धूमः धूमकेतुर्गणाधक्षरतिवचनात्॥ तस्मा

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

मायाश्रियः अस्यर्यतेनस्मरणंयोग्यत्वमितिभावः॥हेसखीसाम्प्रयोहरिरागतस्त्वामनुस्र
तइत्यर्थः॥ कःकामिवजलिनीयोग्यमरःकमलिनीपद्मिनीमिव॥१२॥ इत्यत्कारोधापुनः
सखीप्राह॥ ॥सखिहितासिमतासिम तात्यमानवमशोकमशोकमशोकइ॥त
दिहमामवमामवमाममाव्रजहरिंनव मीरदनीरद॥१३॥सखीति॥ हेसखी
मतात्वमसि।मतासिरवज्रूरूपासि॥ यथारवज्रोघातकःतथात्वमपीतिभा।
वः॥अमिमतात्वहितामतासि॥आहोस् एकश्मितिकाकुर्वा॥यात्वमानअशोकं
अथकथयसि॥कीदृशं।अस्पविष्णोशोकं। कोस्यातंविधामाअशोकंअस्पवि
ष्णोःशोकमात्मनेदत्तेति।तादृशीतेनरतादृशाःममतादृक्अशोकास्यएवकथनरूपा
हितकारिएवःस्फुटमसित्वमितिकाकुर्वाक्यंयत्स्वदीयापर्योलोचनात्॥ततःअधमा दृ
थाजीवितामात्वमवपाहि॥हरिंव्रज॥कीदृशीमां॥अधमांअधमाचहरंव्रज॥कीदृशं
इहकामजाहतेप्राप्नोति॥जहिनरालोकः॥यद्वा॥अमीसबुद्धौ।मामवकीदृशीमांहरिं
व्रज।कीदृशंमामवमात्मश्रीमःव्रजालोवान्तीप्राप्नोतिसःतनवजलधरश्यामित्यर्थः॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

K.K.S.U. LIBRARY
RAMTEK
441 106
M-872
Dist. Nagpur

॥ ११ ॥

॥ श्रीराधाविनोदकाव्यसटीकसमाप्तं ॥

॥ १ ॥

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection

[OrderDescription]
,CREATED=22.10.20 16:55
,TRANSFERRED=2020/10/22 at 16:56:26
,PAGES=9
,TYPE=STD
,NAME=S0004434
,Book Name=M-877-SHRIRADHA VINOD KAVYA
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,

CC-0. In Public Domain.Kavikulguru Kalidas Sanskrit University Ramtek Collection